

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди

Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 239 (9309)

Среда, 1973 чыл, октябрь 10

1973 чылда

Өртөө 2 көп.

Хову ажилдарының хүн демдегелели

ТЕМП ООЖУМ БОЛУП АРТЫШАН

Октябрь 7-де медээ баугаар азырга, республикада 196365 гектар тараа култураларын ажаап алган болуп турар. Ол азын 85 хуузу болган. Оол азын 82384 гектар күсүк чөр адыртылган. 44715 тонна буурчун уудуналган. Гектар буурчун 8,9 центнер дүжүт алдынын турар.

Дүжүт ажаадым. Кызыл хоорай Совединиң ажил-агыйлары дүжүт ажаадым бурун доскан. Бил-Хем районнуң ажил-агыйлары тараа бастырылганын октябрь 10-да доозар. Таңды районнуң ажил-агыйлары тараа ажаадым доозар чооншугаа берген. Ында бастыраа чогуур 73 муң гектар чериң 63786 гектарын бастырган. Уз районда, бир хүндө 2 муң ажыг чериң чериң таразын ажаап ап турар. Оол агааш коорго тараа бастырылган ажаа октябрь 11-12-де доосту берип болур.

Ажаадым байдаты Чоон-Хемчик, Барыш-Хемчик, Улуу-Хем районнара ам-даа батат. Ол районнара 20 муң гектар тараа ажаап алдынмаан. Чытаган чыгыс: комбайннарның үрелер чогуу хой, күш-ажылды багыт организастаан. Партия райкомнарның болгаш райкуоркомнарның ууртукчулары чертерде совхозтар директорларын, колхозтар даргаларын, колхоздорго кошкан чогуу турар.

Күсүк чөр адыртылган. Октябрың баштайгы педелянда республикада 11 муң гектар күсүк чөр адыртылган. Ол дээрте тракторларны чыгыс адыртып ажааган турган беш адырын болурунда барык ийи катап ээсип болуп турар. Плана удуз бир дүң-хүндө неменеде 1,5 хуу болган. Бир эвас ыңдыг күдү темп-баш ажаадым болуруса, күсүк чөр адыртылган.

азы ноябрь 1-ге чедир үр-гүлчүлээр дээни ол-дур. Күсүк чөр адыртылган Чоон-Хемчик, Улуу-Хем районнара куду төмөндү. Октябрың баштайгы педелянда Чоон-Хемчик — 1300, а Улуу-Хем — 1700 гектар чериң чарган. Таңды болгаш Каа-Хем районнара күсүк чөр адыртылган шалышчыларын турар.

Уресил. Тараа култураларың 44715 тонна уресилниң ийитилген. 13687 тонна байдалын болган, оол ийитилген 780 тонна уресил 1-ге болган 2-ти класстын, чажар шынарлыг. 11540 тонна уресил болуп, чогуур коопидиацияга чедир арыттылган. 680 тонна уресилниң, 790 тонна шалышчы таразы-биле күдү шынарлыг бооп илдерген. Бай-Тайга, Барыш-Хемчик, Чоон-Хемчик районнара ажил-агыйлары чогуур коопидиацияга чедир арыттылган уресилни ам-даа доозу-биле уруп абаан. Таңды, Каа-Хем районнара, Кызыл хоорай Совединиң ажил-агыйлары 1-ти, 2-ти класстын уресилни ажааган, коопидиацияга чедир уруп абаан. Каа-Хем районда уресил болоткел ажи.

«Бай-Тала», «Оң-Терезия», «Торгалык», «Чыра-Бажы», «Тыда», «Болышеник», «Алдан-Мадыр», «Күш-ажылдыг хос-туу», «Жаанов атыг», «Ал-Тур», «Шамбалык», «Совет Тыва», «Бурен» совхозтар болуруда уресилни ажааган хынадым чорударын озаадым турар.

аңгы агыштың түнелдиге де ажаап алган араб девесктерини күш-биле туздарың чүткүл бооп турар.

Совет чазактың меделелин бурун-биле чуудаткан, ВИСП-ниң ажил-агыйларының болгаш ажаа-жаагыларын, араб ажилчы чоннарын шыңгы өнүктүрү — бистич чурттуң профвиздериниң бүтү кезигиштериниң өмүрүзүндө Израильниң аа агрессияныга удуз, аннексияны болгаш расизмниң политиказына удуз болурун үчүн база катап дооруп тур. Хосталга, тааарышпас чорук, күрүнө болгаш девескээр талазы-биле бүдүн чорук дээш, быжыг тайбыс ол районнуң бүгү чурттарының болгаш улуустарының, Палестинаның араб улуустарының-даа дүрү баугаар адырларын болгаш эрге-ажыктарын хандары дээш араб улуустарың ыдыктыг болгаш шыңгыг демисел бурун-биле деткил турарының дутайн бистер база катап меделеп тур бис. Израиль агрессияның хол-до-раан соксадырың, КНО-нун ундурган шийтирлериң ундез-леш, Чоокку Чоон чүткүн айтирнын шалышчы-биле шийтирлээр, израиль шеригтер оларын ажаап алган бүтү араб черлерден бурун-биле ундурлар негеп тур бис деп, ВИСП-ниң меделелинде чугаалап турар.

(СЭТА).

Израильниң эжелекчи болуктери Чоокку Чоон чүткү араб күрүнелерге удуз агрессияны алды чыл ажыг үе иштинде өскүдүп, ол районга дүшкүрүлүг чоруктуң доктаамал одаан кылыш келген. Тель-Авивтин чажырыкчы болуктери делегейниң хой-нигиштинин шыңгы чорукче кийгириштин үчүн тооп көрбөниң үе көргүзүп турар. Амгы үеин дайын чорудуудагы — оол бурун-биле узамдыккан мессидежишкениң политика талазы-биле шийтирлээрден Израильниң ойталааның дорт түнелди болбушан, 1967 чыл-

ТЫВА АССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ, ОБЛПРОФЧӨВҮЛЕЛДЕ

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвүлел 1973 чылдың II кварталында чурттакчылыг черлерин чаагайжыдыларын болгаш санитарлыг байдалды экиликтер ажилды эки чорудар талазы-биле Тыва АССР-ниң районнарын социалисттик чарыкының түнелдерин чугаалап көргөн болгаш тускай доктаалды хүлээп алган.

Ол чарышка оң негелдерин чедиишкениң күөсеткен Барыш-Хемчик районну тилекчи кылдыр санаан. Ычанга РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВЦСПС-тиң шийлир Кызыл туугун болгаш 1500 рубльдиң ажаа-шаналын Барыш-Хемчик районга тыпсырын шийтирлеш.

Чаагайжыдылганың болгаш санитарлыг байдалдыг талазы-биле ажилды эки чорудары дээш социалисттик чарыкының түнелдерин чугаалап көргөн болгаш ол ажилды куштелдир дээш хемчеглерни ап чорударын республиканың Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвүлел райкуоромнарга база адырлар аажы-биле профвизлер обкомнарыңа хүлээндирген.

Украинаның Компартиязының Төп Комитетинде Украин ССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунга Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелинге

Улут күш-ажылчы тийелге-биле, миллиард пуд тарааны курунеге садар социалисттик хүлээлгелерин күөсеткени-биле Украинаның колхозчуларын, совхозтар ажилчыларын, кедээ ажил-агыйның специалисттеринге болгаш эртемдендеринге, кедээ ажил-агый органның, белеткел болгаш транспорт организацияларын ажилдаңчыларынга, хоорайларын болгаш ажилчы суурларын ажилчы чоннарыңа, тараа дээш демиселге киришкен бүгү кижилерге СЭКП Төп Комитетин, ССР-ниң Дээди Советиниң Президиуму, ССР-ниң Министрлер Чөвүлели чуреткин ханызыдан байыр чедирип тур.

Тараа бүдүрерин өстүргени болгаш мында хой тарааны курунеге бир-ле дугаарында сатканы чурттуң экономиказын хөгжүдөр болгаш совет кижилерин чаагай байдалын кедүрер талазы-биле СЭКП-ниң XXIV съездинин Директиваларын чедиишкениң күөсөдириниң херзеге улут салышкын болур.

Чедип алдыган чедиишкениң дээрже Украинаның кедээ ажил-агый ажилдаңчыларын болгаш бүгү ажилчы чонна-

рының эрес-шудургу ажил-ижиңиң түнелди, партия, профвизлер болгаш комсомол организацияларын, совет болгаш ажил-агый органның кедээ ажил-агый бүдүрүлгезин бүгү хемчег-биле куштелдиринче болгаш оң амыктыг бидеринче партияның угуланышкын болгаш тараа-биле организакчы болгаш политиктиг улут ажилының түнелди-дир.

Украинаның кедээ ажил-агыйның ажил-ишчилери чедип алган чедиишкениң оожураага болгаш чер база мал ажилын хөгжүдүрүг болгаш курунеге шудургу ижи-биле чаа-чаа чедиишкениң чедип алыр, бүгү кедээ ажил-агый продуктуларын бүдүрер болгаш курунеге садар талазы-биле беш чылдың оналдаларын алдарлыг-биле күөсөдир дээрзинге СЭКП ТК, ССР-ниң Дээди Советиниң Президиуму болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвүлели буурелдиг.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ

ССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУ

ССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ

УКРАИНАНЫ ТАРААЖЫЛАРЫНЫ КҮШ-АЖЫЛЧЫ ТИЙЛЕЛГЕЗИ

РЕСПУБЛИКАНЫ КЛХОЗТАРЫ БОЛГаш СОВХОЗТАРЫ КУРУНЕГЕ МИЛИАРД ПУД ТАРАА САДАР СОЦИАЛИСТИК ХҮЛЭЭЛГЕЗИН ЧЕДИИШКИНИ

ПАРТИЯНЫ XXIV СЪЕЗДИНИН

Партияны XXIV съездинин шийтирлерин амыда-рага боттандырып, социалисттик бедик хүлээлгелерин күөсөдир дээш демиселешпаан, Украинаның кедээ ажил-агыйның ажил-ишчилери тараа бүдүрерин көүдүлдиргенге улут чедиишкениң чедип алган. Кукурузаны сана-васка, 14 миллион гектар чыгам тараа шалың гектар бүдүрүдөн-не 28,2 центнер тарааны, оол иштинде күзүн чашкан кызыл-тасты гектардан-на 31,9 центнери ажаап алган. Төс область, 207 район, 3600 колхозтар болгаш совхозтар ортумаа-биле гектардан-на 30 центнер тарааны алган. Республиканың миллион-миллион механизаторларын, бүгү тараа-ажылчыны эки организастыг, демит ажил-ижи өстүрүп алган дүжүтү кыска хуусаада ажаап алыр арганы берген.

Ажылчы СЭКП ТК-нын Чингине секретары эл Л. И. Брежнев киришкен республиканың партия, ажил-агый активиниң хуралы республиканың тараа-ажылчыларын патрочту чукудурин илерет-тишпаан, курунеге бир миллиард пудтан эвас аес тарааны садарын шийтирлеш. Октябрь 5-ге чедир Төрөөн чурттуң шийжамырыңа

улус ажил-агый планнары болгаш социалисттик хүлээлгелерин ажил күөсеткен.

Чедип алдыган чедиишкениң — колхозчуларын, совхозтар ажилчыларын, кедээ ажил-агый специалистерин, бүгү ажил-ишчилерин эки организастыг, эрес-шудургу ажил-ижиңиң, партия, профвизлер болгаш комсомол организацияларын, совет болгаш ажил-агый органның политиктиг болгаш организакчы улут ажилының түнелди-дир.

Беш чылдың үшкү шийтирлеш чылымын эвас тараа-зы дээш демиселге кедээниң ажил-ишчилеринге дыка улут дузаны уелетир бүдүрүлгелерин, туугуларын, тараа хүдээп алыр черлерин, автотранспорт ажил-агыйларын колхозтарын, Совет Армияны автомобиль кезектери көргүсөк.

Бо күш-ажылчы тийелге кедээ ажил-агый бүдүрүлгезин механизастар болгаш хинжидер, черин мелорастар, кедээ ажил-агый ажил-агыйларын материалдыг сонургалын бедир болгаш оларын мораль талазы-биле маатпап деткир дугайында партияны ажаадып кылган

ур уелет программазын тай-гылып чок боттандырып турарың ачызында болдунар аргалыг болган.

Амгы үеде республиканың ажил-агыйларында ажил ханышкылыг. Колхозчулар, совхозтар ажилчыларын, кукуруза таразын, ристи, тарымал тоорукту, чигир свеклазын, картофельди, ногаларын болгаш кедээ ажил-агыйның өске-даа продуктуларын ажаап алырын болгаш ол бүгүн курунеге садарын дүргө-не доозар дээш күжү-нишкениң салып турар. Тарааны болгаш өске-даа култураларын бедик дүжүтүрүн 1974 чылда алыр дээш демисел колхозтарда болгаш совхозтарда калбарган.

Партия, совет болгаш кедээ ажил-агый органның, профвизлер болгаш комсомол организациялары кедээниң ажил-ишчилерин күжү-нишкениң, колхозтарын болгаш совхозтарын улам өсүр чыгар аргаларын тоску беш чылдың планнарын чедиишкениң боттандырыңа угадырып, миллиард пуд тараа Украинаның тараа-ажылчыларынга моон сонгар чыа бүгү курунеге садар тараа-ны эвас дээш-не норма-и-же болган турар дээш бүгү-ле эргежос чукула чуудары кылдар.

ЧОН КИЛЕННЕП ТУР

Совет кижилер бо хүндө бүгү чуртта бооп турар митинглерге чили реаксылыг идегеттериниң контрреволюстуг үлгүлөшкөн шийтирлеш удура-нышкыны илеретип турар. Бистич республиканың ажил-ишчилеринге, бүгү совет улус-биле бир дөмөй тили улустуң араатаныг дайышчыларга ханы-биле килдене митинглер тер-терде болуп өртпүр турар.

ТАҢДЫ. Таңдының дүрүлгө станция-зында хой кижик кижик митинг болуп өрткөн. Бистич коллективизм Чилиде шериг органдыг болгаш реаксылыг идегеттериниң ханыг үлгүлөшкөн ханыг ханы-биле килдене турар деп, артем ажаадыкчы В. Захаровский чугаалаан.

Чилиде фашизмниң база катап тытты турарына килдене, ажаа удурааны турар бис—деп, дүрүлгө станциязын палорампиги П. Лопатин меделеш.

Митингичи кижикчилер Чилиниң күш-ажылчы чонунга удуз үлгүлөшкөн килдене митинглерге килдене резолюция-ны хүдээп алган.

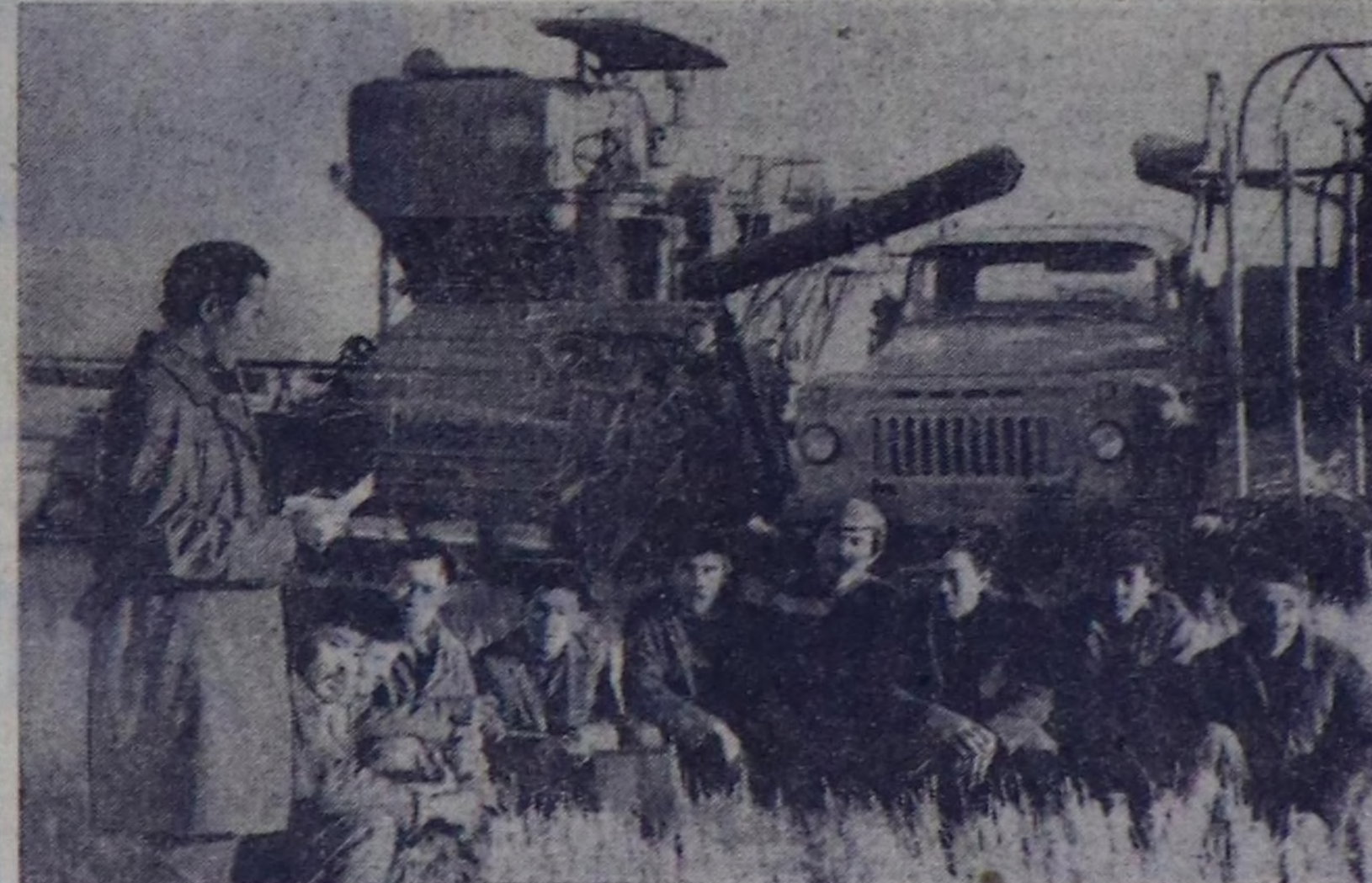
УЛУУ-ХЕМ. Чилиде чогуу-биле эс-сеткил каттыштырылганыг тураскааткан хой кижик кижик митинг Шалган-Аргыны Културга бажылыга болуп өрткөн. Митингичи Шалган-Аргы хоорукус-

комуна дарагы В. Кузнецов ажиткаш, чили улустуң патриоттарын хосоп үндүрерин негээп совет чоңуң үнүгө салышкының ханыг ханы-биле килдене үлгүлөшкөн ханыг ханы-биле килдене турар бис деп, ол чугаалаан. Оол соода № 388 жижик чогуур механизастар колоннаын туудуруу Д. Кызыл-оол болгаш оол-даа өскөлөр чүве чугаалап, хосталга, аас-ке-лик дээш демисел патриоттарын истер-дуруп, шаадылар үлгүлөшкөн соксадырып негөөнөр.

КАА-ХЕМ. Сары-Сейт № 1104 орут туудуг участогунга Чилиниң патриоттары-биле чалгыс эс-сеткил каттыштырылганыг митинг болуп өрткөн. Ол коллективизм ажил-ишчилери Чилиде шериг органдыг болгаш Луис Корваланын туудуруу хоруулаагы хосоптур СЭКП ТК-нык база Совет чазактың меделелдерин или-биле чуудаттыгышпер. Оол соода митингичи кижикчилер резолюцияны хүдээп ап, олу бадылаан.

Чилиниң улусу-биле эс-сеткил каттыштырылганыг митинглер бистич республиканың колхоз, совхозтарында, улусту бүдүрүлгелеринде хой-биле болуп өртпүр турар.

С. БАЯН

Чоон-Хемчик районнуң «Алдан-Мадыр» совхозунун тараа-ажылчы дүжүт ажаадым доозарын кырында келген. Олар хову ажилчы чедиишкениң чорутуу-шаап, ажаадым тараа-ны арылап, үренин чети-

ри-биле уруп алырыңа салышкын, сыпта артык тараа-ажылчы хуусаада келген доозар дээш, сорук килдене ажилдаңчылар турар. Тараа-ажылчы ортууңа декан номтулгазы, беска, кытыр номтулгаар үргүлчү болуп турар.

ЧУРКУТА. Совхозтуң партия секретары Ч. Ондар № 1 хову-трактор бригаданың комбайнерларынга элечегин босадым эрттирп турары. М. ХЕМЧЕ-КАРАНЫЧ ФОТОЗ.

СОВЕТ-ЯПОН ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР ЭГЕЛЭЭН

Кремльдин Улут ордузуну Екатерина залында октябрь 8-те совет-япон чугаалажышкынар эгелеш.

Чугаалажышкының совет тараан чорудуп туралар: СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, ССР-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громыко;

япон тараан: Японияның Премьер-министри К. Такаэ, Японияның даштыкы херектер министри М. Охиро.

Ажил-ишчи, чаагы сагыш-сеткилдиг өрткөн чугаалажышкынарга совет-япон харылааларын улам катпартырың айтирларын чугаалашкан, делегейниң чогуур өйү келген чамдык айтирларын тараа-биле санал-одалы солукшан.

Чугаалажышкынарга совет тараан киришкенер: ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының ораакчызы Н. С. Байбаков, ССР-ниң министрлери Н. С.

Патолычев, А. А. Ишков, ССР-ниң даштыкы херектер министринин ораакчызы Н. П. Фирюбин, СЭКП ТК-нын Чингине секретарының дуалакчызы А. М. Александров, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының дуалакчызы Б. Т. Бацапов, ССР-ниң Японизда элчини О. А. Трояновский, ССР-ниң ДХМ килдиг эргелекчи И. Ф. Шпедько.

Япон тараан: Японияның ССР-де элчини К. Нидаки, Японияның даштыкы херектер министринин ораакчызы К. Куруми, ДХМ килдигинин директору В. Оваза, Премьер-Министринин секретары А. Кучи, ДХМ-ниң сенция эргелекчилери Т. Курияма, Х. Араи, даштыкы херектер министринин секретары Х. Фуэди.

Чугаалажышкынарым үргүлчүлөр.

(СЭТА).

ЯПОНИЯНЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНИН АЛДАРЫ ДЭЭШ

Кремльдин Улут ордузунга октябрь 8-те ССР-и чазакың Японияның Премьер-министри Какуэй Такаэның алдары дээш өрткөн шийлаага болган.

Японияның Премьер-министри-биле кады шийлаага олу Совет Эмилдиге аян-чорукка үдөп келген кижилер, о ажишак Японияның ССР-де элчини Кэити Нидаки олар база келгенер.

Совет тарадан эртеңи шийлаага барганар СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының дуалакчызы К. Т. Мазуров, ССР-ниң Даштыкы херектер министри А. А. Громыко, ССР-ниң камгалал министери, Совет Эмилдигинин Маршалы А. А. Громыко, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазының ораакчылары Н. К. Байбаков, В. Э. Дымши, В. А. Кирилин, В. Н. Новиков, З. Н. Нурис, Л. В.

Смирнов, Н. А. Тихонов, ССР-ниң Министрлери, күрүч комитеттериниң даргалары, албаный өске-даа кижилери. СЭКП ТК-нын Чингине секретары Л. И. Брежнев эртеңи шийлаага чүве чугаалаан:

Хүндүдүг дээрже Премьер-министр!

Хүндүдүг атылар болгаш дээржигер!

Эштер!

Дээрже Премьер-министр, Силерге, даштыкы херектер министрин дээрже Охирога, Силерниң Совет Эмилдиге аян-чорукка чилерин үдөп чоруп бүгү кижилерге чуреткин ханызыдан байыр чедирер менде чөпшөр көрүңер. Бистич Силерниң Совет Эмилдиге аян-чорударын улут ужуз-дузалам деп көрүп турар бис. Бо болза сөөлүг оң чеди

чүл иштинде япон чазактыг баштыгының Москвага бирги аян-чоруп бооп турар. Оол ажурлудан Совет Эмилдигин хой-нигизин болгаш Японияны дээш хой-нигизин бистич чугаалажышкынарың с т у сонуурал турары чайгаар-ла бидирит. Бистич ийи чурттуң аразында харылааларын улам экиликтер-биле болгаш тайбыс кожа-хелбээ кады ажилдаңчылар хөгжүдери-биле ол чугаалажышкынарын холбоштыр көрүп турар болбайн аа.

Бир эвас херек чогуу-на шак аңдыг болуп болза, ол чугаалажышкынары бистич улустарын амыдарчы чугула эрге-ажыктарыңа хары болуп, делегей байдалын экиликтерин ийи чорудууда-зына бистич эки салышкыны болуп.

Оол херекчилерин бирээни — Чоокку Чоон чүткү бо хүндө база катап кытыгып үнгөн дайын болуп. Ында агрессия таварышкан, боттарын черлерин хостарын ораадылган турар. Египетте болгаш Сирияда агросор Израиль-биле согуш ийи ажилышкыны бооп турар. Бистич бүтү-ле сагыш-сеткил агрессияга таварышкынарың талазында дээр бидирит. Совет Эмилдиги калдык дээр, ол Чоокку Чоон чүткү шийлыг болгаш тайбыс болгаш бистич кымыгаарларынса дына чоок ол районнуң бүгү чурттарында болгаш улустарыңа магадылаагы ажилы чок чорукту тургузарыңа бооп келген болгаш бооп-даа турар. Бистич ийи тайбыс тургузарында бообустуң салышкыны кылыртыга муру-кузу хевээр белек бис.

(Улачымы 3-кү артыда).

